

Ledare:

Hur uppstår sanning?

Ibland kan man fundera lite över hur det går till när saker, påståenden, antaganden, blir sanning. Jag läste häromdagen i vår största Stockholmsbaserade dagstidning följande rubrik: "Odlat kött kan vara lösningen för miljön". Ingressen säger sedan: "Om tio år kan de miljömässiga och etiska problemen med att äta kött börja vara historia".

Jaha, där är det alltså inte längre någon diskussion. Det är oetiskt att äta kött och köttätandet är dessutom orsaken till miljöproblemen.

Artikeln handlar om att odla muskelceller i näringslösning.

I artikeln under står följande att läsa.

"Köttindustrin ligger bakom köttdieter".

I det läget känns det lite tungt, motigt. Och ändå är det så fruktansvärt ytligt och okunnigt, det som påstås.

De köttuppfödare jag möter i mitt arbete känns mycket fjärran från industri. Det handlar om betande, välmående djur som vårdar ett öppet landskap och bidrar till en biologisk mångfald. Det handlar om djur som äter gräs, en växande gröda som faktiskt förbrukar koldioxid. Det handlar om gräs som odlas på mark som ofta inte är lämpad för något annat än just – gräs.

Det känns ju verkligen som en utveckling att ersätta det med att äta artificiella köttklumpar som växer i uppvärmda näringsbad, mums!

Skämt åsido, det är aldrig sunt för vare sig kroppen eller omvärlden att överkonsumera något. Vi kanske äter för mycket kött. Det finns utan tvekan avarter av köttdjursuppfödning runt om i världen. Kanske handlar det om att få folk att äta rätt kött snarare än att äta mindre.

Att hålla djur för att mjölka dem och äta deras kött har varit naturligt i många tusen år. Dessförinnan jagade människorna för köttets skull. Djuren, kreaturen, har alltid varit en naturlig del av det mänskliga livet, för kretsloppet.

Det verkar så oerhört korkat och historielöst att se just detta som ett miljöproblem och ett etiskt dilemma samtidigt som vi konsumerar kläder, bilar, bostäder, mobiltelefoner och inte minst energi i ett allt snabbare tempo. Vad ger etablissemangen och media rätt att döma ut årtusenden av erfarenheter med sanningar baserade på diskussioner som förts de sista 15-20 åren?

Men så är det, kött är miljöfarligt och energikrävande. Det är numera sanning.

Jag hör dagligen folk som säger att de slutat äta rött kött för att det är så farligt för miljön. I nästa sekund pratar de om vikten av att byta ut den ett år gamla iPhone. Herregud, det har ju kommit en ny modell! "Förresten, jag rensade ut garderoben och slängde igår, dags att köpa nytt."

Även om loppet kan kännas kört tror jag det är dags för näringen att ta tag i de här frågorna. Man måste börja berätta historien. Få folk att förstå att köttkor faktiskt i första hand inte äter soja och spannmål som små svältande barn i Afrika borde haft, utan gräs. Att korna faktiskt är totalt avgörande, inte bara för biologisk mångfald utan även för ett väl fungerande jordbruk, med vallodling, betesmark och kretslopp. Inte minst om vi ser en framtid med ekologiskt jordbruk.

Jag tror gården Wapnö i Halland är något på spåren. Målet är att alla som köper deras mjölk ska komma till gården och se hur det går till. Avståndet mellan konsumenter och produktion måste minska. Många tror faktiskt att kött kommer just från industrier, oklart hur dessa ser ut, men industrier förmodas det vara.

Henrik Östensson
Redaktör

Hugg utan hygge. Debattören, Nils Fagerberg, vill framhäva lönsamheten i hyggesfritt skogsbruk.

Foto: Henrik Östensson

Dags att diskutera lönsamheten i kontinuitetsskogsbruk

Det är bekymmersamt för skogsägare att dagens skogsbruk inte utnyttjar trädens potential att skapa lönsamhet. Grundproblemen är att träden tvingas att växa på ett sådant sätt att de får dålig kvalitet samtidigt som skogsägaren får lägga mycket kraft på att avverka träd som inte har vuxit klart.

I en nyetablerad skog får plantorna fritt växtutrymme under de första åren tills träden sluter sina kronor. Först då uppstår en konkurrens mellan träden som gör att tillväxten hämmas och årsringarna minskar i storlek.

När skogsägaren står inför ett sådant röjningsbestånd har man skaffat sig ett väldigt dåligt utgångsläge. Dels har träden redan fått den frodvuxna kärnved som med stor risk sänker kvalitén på det framtida trädet, dels står man inför uppgiften att kontinuerligt behöva göra kostsamma utglesningar under resten av omloppsperioden för att åtminstone få någorlunda diametrar på de träd som står kvar. Är det verkligen klokt att som markägare försätta sig i den situationen?

När skogen sköts på det här sättet tvingas markägare att skörda cirka 75 procent av träden innan de är mogna i ekonomisk mening. Majoriteten av träden tas redan i

Debatt:

röjningsfasen och i första gallringen. Då innebär avverkningen oftast en ren förlust. Brytpunkten ligger ofta omkring 12-14 centimeter i brösthöjdsdiameter. Först då kan markägaren räkna med att ett träd ska ge någon krona i vinst. Därefter ökar vinsten per träd exponentiellt med storleken på diametern.

Det betyder att en tall av god kvalitet i dagsläget kan förväntas att ge ett netto på cirka noll kronor vid 12 centimeter i diameter, cirka 40 kronor vid 20 centimeter och cirka 600 kronor vid 40 centimeter. En enkel slutsats av detta är att det finns mycket pengar att tjäna för den som kan styra sitt skogsbruk till att minska andelen avverkning av omogna träd. Samtidigt bör naturligtvis de totala uttagen hållas på en konstant nivå.

Det finns bara en lösning på den utmaningen och det är att börja jobba med skiktningen i skogen. Alltså att tänka helt tvärtom mot vad alla har fått lära sig. Skiktningen ska inte motverkas utan i stället gynnas och optimeras.

När stora och små träd växer om vartannat kommer de små

träden att växa långsammare än de stora. Det ger en gratisvinst i form av träd med tätvuxen kärna och kläna kvistar. Även tillväxten blir hög så länge uttagen inte är för stora.

En skiktad skog innebär också att avverkningen av träd kan skötas ovanifrån genom att de största och värdefullaste träden plockas ut i takt med att de mognar. Endast en mindre andel omogna träd behöver avverkas för att underhålla skiktningen. I stället för att nagelfara ett bestånd på många kläna gallringsträd, kan motsvarande uttag göras genom att plocka bort ett färre antal stora och lönsammare träd. Att göra ett uttag på exempelvis 70 skogskubikmeter per hektar kan handla om att fälla endast 70 stycken träd per hektar om medeldiametern är 40 centimeter, att jämföra med drygt 200 träd om medeldiametern är 20 centimeter. Skillnaden i lönsamhet kan du själv räkna ut!

Nils Fagerberg
adjunkt i skogs-
skötsel, Linné-
universitetet

Jord & Skog
Medföljer som bilaga till Sveagrupperns tidningar

www.jordskog.com

Ansvarig utgivare: Bo Pettersson
VD: Olle Wärmlöf

Redaktör: Henrik Östensson
henrik.ostensson@sveagruppen.se

Adress: Box 22084, 702 03 Örebro
Besöksadress: Boställsvägen 4

Telefon Redaktion: 019-19 50 52
Redaktionens fax: 019-19 50 55

Annonschef: Peter Svensson
Telefon Annon: 021-19 04 40

Layout: Sveagruppen Tidnings AB
Tryckeri: Mittmedia Print